

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Earon
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 538

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJKELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára, pályaud-
varon és vidéken is, 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 20 ck
Egy szám — 1-20 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 121. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Ab 5. — 1923. július 18. Szerda

Az antiszemítizmus: szármalmas, gyáva sport

Irta David Lloyd-George

Nagybritannia volt miniszterelnöke

Ez a cikk az United Press As-
sociation of Amerika útján az ösz-
szes számottevő európai és ame-
rikai lapokban egyidőben jelent meg.

London, július hó

Mindazon előítéletek között, amelyek az em-
beri kedélyeket izgalomban tartják, az antiszem-
itizmus a legesztelenebb. Nincsen talaja, az érte-
lemben, nem gyökerezik a hitben, nem törekszik
ideálok felé, ama vizenyős és egészségtelen dud-
vákhöz tartozik, amelyek a faji gyűlölet iszapjában
teremnek.

Hogy milyen esztelen és logikátlan az anti-
szemitizmus, már abból a tényből is megérthető,
hogy majdnem kizárólag ama népek között dú-
lóg, akik zsidó prófétákat és apostolokat imád-
nak, akik a héberek nemzeti irodalmát, mint az
istenség egyetlen kinyilatkoztatását tisztelik és
akiknek a megváltásba helyezett reménye Juda
nagy tanítóinak tanításaiban és proféciáiban leli
alapját. E fanatikusok nézete szerint a mai zsidók
mégsem alkalmasok semmi jóra. Ha gazdagok:
ragadozómadarak, ha szegények: nyomorult fér-
gek. Ha helyeslik a háborút: a keresztények véres
küzdelmét saját hasznukra akarják kiaknázni. Ha
a békét akarják, akkor vagy gyávák, vagy árul-
ók. Ha nagylelkűen adakoznak — és nincs
zsidónál nagylelkűbb adakozó, — ezt is valami-
lyen önző célból teszik. Ha nem adnak semmit,
azt mondják: mit is várhatunk egy zsidótól.

Ha a munkásságot elnyomja a nagytőke: a
zsidók pénzhétsége felelős ezért. Ha a munkásság
fellázad a tőke ellen — miként Oroszországban
tette —, emiatt is a zsidókat fogják perbe. Ha a
zsidó idegen országban él, üldözni kell őt és pog-
romok segítségével elűzni. Ha a saját országába
akar visszatérni, meg kell őt akadályozni ebben.
Bármit tegyen és szándékozzon tenni, vagy abba-
hagyni a zsidó, évszázadok óta mindenhol a jeru-
szálemi csócselék brutális kiáltásával üldözték,
amelyet a legnagyobb zsidó felé kiáltottak: *szűz-
keresztre!* Még semmi jó sem származott azoktól a
népektől az emberiségre, akik a zsidókat keresztre
feszítették. Szármalmas és gyáva sport ez, amelyből
hiányzik a férfiaság minden tulajdonsága. Ha a
legkisebb veszéllyel is járna ez a sport, azok
szaladnának el tőle először, akik ma a legnagyobb
lelkesezéssel gyakorolják. Az antiszemita leg-
nagyobb része az emberek azon csoportjából rekru-
tálódik, akik a leggyávább indokokkal kivonták
magukat a katonai szolgálat alól, amikor saját
hazájuk veszélyben volt.

Ezen undorító mozgalom legutóbbi hőstette
az agitáció a szegény zsidóknak abban az országban
való letelepülése ellen, amelyet őseik tettek híressé.
Palesztinának egykor a zsidó uralom alatt ötmillió
lakosa volt, a törökök elnyomó uralkodása idején
pedig alig hétszáz ezer embert tudott eltartani az
ország. A föld, ahol egykor tej és méz folyt, ma
legnagyobb részét sziklás és kietlen pusztá. Korunk
egyik legkiválóbb és legszelebbebb látkörü üzleti el-
méje így nyilatkozott erről: *„Palesztina a gran-
diózus lehetőségek országa, dacára természeti
kincsei borzalmas elhanyagolásának a török rabló-
uralom alatt. Évszázados elhanyagolás folytán le-
zállt, de kitűnő terület. A törökök kivagdoszták
az erdőket, de nem ültettek újakat, leolták az
állatállományt, de nem gondoskodtak pótlásukról.”*

Ha Palesztinát megint olyan állapotba akar-
juk hozni, amely csak megközelítőleg hasonlítson
régiről virágkorához, ez kizárólag a zsidók letelepü-
lése által történhet meg. Az állapot, amelybe az
országot az évszázados elnyomás sodorta, a legbor-
zalmasabb, amit a világ látott: olyan méretű, hogy

az újjáépítés csak egy olyan faj által lehetséges,
amely érzelmi okok miatt hajlandó erre a célra a
legnagyobb áldozatokat hozni és a legnagyobb meg-
próbáltatásokat elszenvedni. Nézzük csak meg a
palesztinai zsidótelepülés történetét: nem a Bal-
four-deklarációval kezdődött ez. Egy évszázaddal
előtt alig tízezer zsidó élt az országban és a há-
boru előtt már elérte számuk a százszázat. A há-
boru lényegesen lecsökkentette ezt a számot és az
1918 óta megindult bevándorlás alig tudta újra
kipótolni ezt a túrt. A bevándorlás mai lassu tem-
pója mellett hosszú ideig fog tartani, amíg a pa-
lesztinai zsidók száma eléri a két százszázat. A prak-
tikus zsidótelepülés hetven évvel ezelőtt kezdő-
dött meg Sir Moses Montefiore kísérletével, 1854-
ben, tehát ugyancsak háborus esztendőben. A
szultánnak alapos okai voltak akkor, hogy a zsi-
dók kedvében járjon, éppúgy mint a szövetségesek-
nek 1917-ben. Így kezdődött Palesztina újrabé-
pesítése zsidókkal.

Ettől a naptól kezdve, ha lassan is, de ki-
tartóan haladt a munka előre. A rendelkezésre álló
ország nem volt a legkedvezőbb, előítéletek és
aggódmakok kellett leküzdeni, gondosan kellett
kerülni az arab birtokok kisajátítását, még kárta-
lanítás útján is. A zsidók tehát gyakran kényze-
ritve voltak, hogy kietlen homokpusztákon, vagy
mocsaras maláriavidékeken telepedjenek le. Mrs.
Fawcett asszony, a híres feminista, aki 1921-ben
és 1922-ben meglátogatta Palesztinát, így méltatja
az eredményeket:

„A zsidó kolóniák és kolonisták anélkül,
hogy az ország természetes javait kizsákmányolták
volna, olyan segédesszökeket teremtettek, amelyek
azelőtt nem is léteztek. A pusztai homokot meg-
mivelték, beültették és termékeny szőlő-, narancs-
és mandulakertekké változtatták, máshelyen pedig
a vízszegény mocsarakból, amelyek azelőtt csak
maláriát és más betegségeket terjesztettek, termé-
keny gabonaföldeket teremtettek. A kolonisták
nem riadtak vissza az emberfeletti munkától és
nagy áldozatoktól. Az első jövevények közül sokan
az életükkel lakoltak, de akik megmaradtak, bá-
tran tovább haladtak az uton, szarították a mocsar-
akat, százszázszámra ültették az eukaliptuszokat
ugy, hogy a láp ismét termékeny kerteté változott
és a pusztá kivirult, mint a rózsá.”

A zsidó mezőgazda mindenütt gazdagabb
aratást produkál, mint arab szomszédja. Jobb és
tudományosabb mezőgazdasági kultúrát hozott az
országba és ezáltal kedvező befolyást gyakorol a
primitív és lomha arab földművelésre. Sokáig fog
még tartani, amíg Kanaán ismét a tejjel-mézvel
tolyó ország lesz. Az évszázados rablógazdálkodás
és elhanyagolás következményeit nem lehet egy
kormánynyilatkozat közzétételével eltörölni. Az
erdők kiirtása védtelentl kiszolgáltatta a földeket
az esős évszakoknak a sziklák, amelyeket egy-
kor szőlőkertek és olajfa-ligetek borítottak, ma
kopárva vannak mosva. A terraszokat, amelyeket
emberöltök türelmes szorgalma épített fel, a török
tunyaság néhány generációja elpusztította. Ezeket
nem lehet egyetlen emberöltő alatt újjáépíteni.
Palesztinának némely tekintetben nagy előnyei
vannak a modern települők részére, előnyök, ame-
lyeket a régi lakosok hátránynak tartottak. Nagy
folyójának és mellékfolyóinak ragadó árja van és
magas esése. Mint vízierő felbecsülhetetlen. A ter-
mészetnek ez az ajándéka a fejlődés olyan lehető-
ségeit tárja meg, amelyekre az utolsó évszázad
tudományos felfedezései előtt gondolni sem lehetett.
A judeai platonak olyan bő esőzése van, amely a
„judeai pusztát“ kertté varázsolhatná, ha az eső-
vizet megfelelő helyeken tartályokba foghatnák

fal. Ha ez megtörténik, ennek áldásait az arabok
éppúgy élvezni fogják, mint a zsidók.

Kevés ország van a földön, amely oly ke-
véssé használja ki lehetőségeit. Vegyük csak Pa-
lesztina különös vonzóerejét a turistákra. Még vol-
tam döbbenve, amikor hallettem, hogy az utolsó
évben Palesztinát mindössze tizenötezer turista ke-
reste fel. Az ország magában foglalja a világ leg-
híresebb vallási emlékeit és szenthelyeit. Történe-
tét a föld leggazdagabb népei nagyobb érdeklődés-
sel figyelik és alaposabban tanulmányozzák gyermekeik-
nek, mint saját országuk történetét. A legkisebb
palesztinai falucskát az emberek milliói jobban
ismerik, mint némely virágzó modern nagy-
várost. Százszázoknak kellene felkeresnie ezt a meg-
szentelt országot. Miért nem történik ez meg? A
felelet: *a züllött gazdálkodás elriasztotta a za-
rándokokat.* Aki odament, csalódva és illúzióitól
megfosztva tért vissza. A modern „képek“ visz-
szajöttek és nem hozták magukkal a bibliai óriás-
szőlőket, amelyek fellelkesítik a tömeget, hogy
példájukat kövessék. De hoztak nyomasztó történe-
teket a piszokról, a korrupcióról és a kényelmet-
lenségről, amely ott terpeszkedett vízszegényen a
szent ország földjén és amely széttépte a glóriát
és elriasztott minden zárandokot. 1900 év óta
most van először rendezett kormánya az orszá-
nak, de hogy ismét civilizált föld legyen, ahhoz a
zsidók szükségesek. Csak a zsidók válthatják meg
elavultságából, csak ők adhatják vissza régi ra-
gyogását.

Ebben a bizalomban nincsen igazságtalanság
egy más fajjal szemben. Az araboknak sem eszkö-
zeik, sem energiájuk, sem becsvágyuk nincsen,
hogy kötelességüket teljesítsék. A brit birodalomnak
tulok teher nyugszik a vállán, semhogy bizony-
talan kísérletekbe bocsátkozhatnák. Csak a zsidó
faj az ő tehetségével, leleményességével, szívóssá-
gával és nem utolsósorban gazdagságával, képes
ennek a fontos feladatnak megfelelni. *A Balfour-
deklaráció nem jogfosztás, de ősi jogok elisme-
rése, egy Magna Charta: a zsidók egyenjogusi-
tása.* Ezt a nyilatkozatot Wilson elnök, valamint
Franciaország és Itália külügyminiszterei jóvá-
hagyólag vették tudomásul. A cionisták nem kér-
nek többet. Ellenségeik azt állítják, hogy zsidó
oligarchiára törekzenek Palesztinában, amely arra
alkalmas, hogy az arab lakosságot a protezsált
héber kisebbséggel szemben jobagsorsba súlyessze.
A legjobb felelet erre a vádra abban a memoran-
ban van, amelyet a cionista szervezet intézett a
népszövetséghez:

— A zsidók nem kérnek privilégiumot, ha-
csak azt nem tekintik annak, hogy saját áldozat-
taikkal és erőfeszítéseikkel újra felépítsenek egy
országot, amely egykor virágzó és termékeny
civilizáció színhelye volt, de amelyet évszázadok óta
az enyészetnek engedték át. Nem kérnek privilé-
giumot sem a politikai, sem a vallási jogokban.
Feltételezik természetesen, hogy Palesztina minden
lakosa, zsidó és nemzsidó egyaránt, az ősszel jogok
teljes birtokában lesz. Nem kívánnak nagyobb részt
a kormányzásban, mint amennyit az alkotmány
nekik, mint állampolgároknak megad. Nem kérnek
kedvezményeket. Röviden mondva nem kérnek
többet, mint biztosított lehetőségét annak, hogy
saját erőfeszítéseikkel ismét felépítsék nemzeti
otthonukat és hogy érdemeik szerint itéljék meg
őket.

Amit ezek a Cionból származottak a népszö-
vetség elé terjesztettek, nagyon szerény kívánság.
Mindenesetre igazságos azok teljesítése és oly mó-
don való végrehajtása, miként becsületes emberek
szokták ígéreteiket teljesíteni. Tizennégymillió
zsidó él a világon. Ahhoz a fajhoz tartoznak, mely
majdnem két évezreden át ki volt szolgáltatva a
megvetésnek, gunynak, üldözésnek és tömeggyil-
kosságnak. Ez a faj olyan bántalmakat szenvedett

pontos!

3

R O N

115.—
130.—
85.—

R I M A

40.—

“-ben!!

üzlet!

1543

eg. Maria 6

Endetall

Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,

előnyösebben

OSNÁL

Telefon 954.

el, amelyek fizikai, materiális és erkölcsi kintások tekintetében, szenvedélyességben és rosszakaratban, az idő hosszúságában példátlanul állanak az összes népek történetében.

Tulzott-e a kívánság, hogy e faj fiai közül azok, kiknek szenvedései a legnyomasztóbbak, menedéket találjanak őseik országában, abban az országban, amelyet ezek az ősök gondolataik magasztossága, géniuszuk fénye, életük áldozatai és emberiségét megváltó küldetésük kinyilatkoztatása által megszenteltek?

Családi pereskedésből zsarolás vádja

Egy kolozsvári nagyiparost sikkasztásért feljelentett az unokahuga

(Kolozsvár, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bonyolult zsarolási ügyben fejezte be ma a nyomozást a kolozsvári rendőrség. Junius huszonhatodikán Pál Márton közismert huszárparos ellen dr. Reismann Jenő szarvasi földbirtokos felesége sikkasztás címén feljelentést tett. Reismanné, aki unokahuga Pálnak, feljelentésében elmondotta, hogy négy évvel ezelőtt, Pál Márton kétszáz ezer lebelyegzetlen magyar koronát adott át férjének azzal a megbizással, hogy ezüstkoronát vásároljon érte. Reismann eleget is tett a megbizásának, de időközben az ezüstpénz árfolyama zuhanásszerűen esni kezdett s a befektetett pénzből százezer korona elszűnt.

A terjedelmes feljelentés elmondja aztán, hogy Reismann több ízben felszólította Pál Mártont, hogy a megmaradt százezer koronát vegye át. Reismanné 1921. tavaszán Nagyváradon találkozott Pál Mártonnéval, aki arra kérte, hogy az üzlet végleges lebonyolításáig Reismanné adja át ékszereit, hogy Pál azokra kölcsönt vehessen fel. Az asszony kötelezte magát, hogy a férje rövidesen leutazik Szarvasra, rendezze az ügyet és az ékszereket is visszaviszi. Reismanné beleegyezett, de később megbánta a dolgot s leutazott Kolozsvárra, hogy visszakérje az ékszereket. Pál azonban közben Bukarestbe utazott, ahol kölcsönt vett fel az ékszerekre.

Reismanné feljelentésére a kolozsvári rendőrség bevezette a nyomozást. A vizsgálat megállapította, hogy a feljelentésből szó sem igaz és az egész ügy zsarolási kísérlet volt Pál Márton ellen. A detektívek megállapították, hogy Pál Márton 1919. őszén tanúkkal aláírt nyugta ellenében kétszáz ezer román lebelyegzésű magyar koronát adott kölcsön dr. Reismann Jenőnek. Reismann panaszkodott, hogy egy politikai hajszá miatt teljesen tönkrement, de egy nagy haszonnal kecsegtető ezüstüzlet kínálkozik, ha megcsinálhatja, rendbe tudna jönni. Reismann a pénzzel hazautazott. Pál, aki semilyen garanciát nem kapott a pénzre ellenében, érdeklődni kezdett és megtudta, hogy az üzlet egyáltalán nem reális, mert az ezüst rohamosan zuhan. Táviratozott és levelet írt Reismannak, hogy ne vásároljon ezüst koronát, mert belebukik. Reismann két szarvasi kereskedővel azt üzenté, hogy az üzletet nem perktuálta s a pénz biztos letétben kamatozik s ha megnyílnak a határok, kamatoszul visszafizeti a kétszáz ezer koronát.

A politikai helyzet miatt Pál és Reismann között megszakadt az érintkezés. 1921 júniusában Reismanné leutazott Nagyváradra, ahol találkozott Pállal, akinek önként felajánlotta ékszereit, de Pál több ízben visszautasította. Reismanné Kolozsvárra is eljött utánuk és újból felajánlotta ékszereit törlesztésre.

Pál Márton, aki nem akarta hogy unokahuga megkárosodjék, hajlandó volt a huszonnyolcezer lejre becslött ékszereket harmincezer lejért megvenni, de ha Reismanné két hónapon belül

vissza akarja váltani, a vételár ellenében visszaadja. Erről írásbeli szerződést kötöttek és Reismanné visszautazott Nagyváradra. Szülei, akik haragusznak Pálra, helytelenítették az ékszerek eladását, mire Reismanné testvérhuga kíséretében átjött Kolozsvárra és heves szemrehányásokat tett Pálnak, aki családeivel kintasította Reismanné a házából.

Reismanné hazautazott és csak Budapesten találkozott Pál Mártonnal, akitől követelte az ékszereit. Pál kijelentette, hogy a történet után csakis a vételár kifizetése után hajlandó azokat visszaadni. Reismanné erre följelentést tett ellene a budapesti főkapitányságon százhetven ezer lej el-

Az ortodoxia nagyváradai tiltakozó gyűlése

Táviratot küldtek a királyhoz, a miniszterelnökhöz és a közoktatásügyi miniszterhez

(Nagyvárad, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden délután Erdély ortodox zsidósága tiltakozó gyűlést tartott a kormány intézkedései ellen, melyek belevágnak a zsidó hitéletbe és egyes zsidó intézményeket alapjában rendítenek meg. A tiltakozó gyűlésen, amely a Zárda-utcai hitközségi épület dísztermében folyt le, a következők vettek részt: Groszmann Ábrahám Torda, Salamon Frigyes Aranyostorda, Hubel Gyula Arad, Blau József Szilágyocseh, Weisz Sámuel Nagysomkut, Goldstein Mór Marosludas, Stern Mór Belényes, Osengeri Mihály Szilágyosmlyó, Kellner törabbi Tenke, Stern Lipót Brassó, Reiter Mór és Sámuel Ignác Szatmár, Rosenthal Simon Margitta, Kun Miklós Székelyhid, Kun Alois Temesvár, Wohlberg Armin Zsibó, dr. Krausz Lajos főrabbi és dr. Brüll Sándor Dicsőszentmárton, Rosenberg Jakab Bethlen, Danzinger Lajos Érmihályfalva, Jeremiás Mór Halmi, Mandel Mór Marosvásárhely, Löwi József Kolozsvár, Benedik Lajos Szinérváralja, Ladányi Ignác Élesd, Frankl Mihály Szatmár, Benedek, Citrom Benjámín Szászmedgyes, Fischmann főrabbi Mezőtelegd, Schönberger L., Stern Fisl Máramarosziget, Rosenthal Lajos Nagybánya, Freund Lajos, Kohn Dávid, Friedmann Fülöp, Weisz I. Miksa, Fuchs Salamon, Ullmann Ábrahám jegyző, Biró Márk iskolaigazgató, Mezei József Nagyvárad.

Ullmann Mór, a nagyváradai hitközség elnöke délután négy órákor a következő szavakkal nyitja meg az ülést:

— Léteünk van szó, határozunk kell, hogy minden törvényes eszköz igénybevételével harcolni fogunk jogainkért.

Kohn Dávid ajánlatára Reiter Mór és Breider Józsefet társelnökké választják, a jegyzőkönyv vezetésére pedig Ullmann Ábrahámot kéri fel.

Ullmann Mór indítványozza, küldjenek hódoló táviratot a királyi családnak, Bratianu miniszterelnöknek, Anghelescu közoktatásügyi miniszternek. A javaslatot elfogadják.

Ullmann Mór ezután folytatja beszédét:

— Tisztelt Uram! meghívtuk önöket ide tanácskozásra abból az okból, hogy a közelmúltban több olyan rendelet érkezett a közoktatásügyi minisztériumból, amely sérti a zsidó önértéket, életérdekeinket és korlátozza a zsidók egyéni szabadságjogait. A sérelmes rendeletek sorrendben a következők voltak: Az első megvonta tanulóitól a szombati írás alól való felmentést. A második megtiltotta, hogy a jesivákban, chéderekben és talmudtóra iskolákban vasárnap tanítsanak. A harmadik teljesen megvonta iskoláink nyilvánossági jogát. Ezekből a rendeletekből a következő perspektíva tárul elénk: Iskolákat nem tarthatunk fenn, tehát gyermekeink állami iskolákba lesznek kénytelenek járni, ahol a következő alternatíva elé állítják őket: vagy megtagadják őseink vallását és szombaton írni és rajzolni fognak, vagy féluton visszafordulnak és szaporítják az analifabéták és kulturátlanok amugyis tetemes számát. A rendeletek szerint saját pénzünkön, saját külön áldozataink árán sem engedhetjük meg magunknak, hogy gyermekeinket úgy oktassuk, ahogyan a zsidó szellemnek megfelel. Az állami iskolák pedig a lelkiismereti szabadság megszegése nélkül nem nyújtanak alkalmat a legelőnyösebb ismeretek elsajátítására.

sikkasztása címén. A rendőrség beidézte Pált, aki az eladási szerződéssel és a kölcsönről szóló nyugtával igazolta magát, mire az eljárást megszüntették ellene. Az iratok azonban Budapesten maradtak. A sikertelenség láttára Reismanné eljött Romániába s júniusban a kolozsvári rendőrségen tett feljelentést Pál Márton ellen. Pál felutazott Budapestre s lehozta igazoló okmányait és ezzel a kolozsvári rendőrség is átlátott a Reismanné tervén. Átiratban kérte a nagyváradai rendőrséget, hogy a szükséges szembeállítás érdekében kísérik át Reismanné Kolozsvárra, de a felszűnt asszony idejében értesült készülő letartóztatásáról és egy nappal előbb átszökött Magyarországra.

Beszéde további során részletesen ismerteti azokat az ígéreket, amelyeket a kormány évek óta megismételt és amelyekre a legvilágosabb cáfolat a minisztérium három rendelete. Megállapítja, hogy az ortodox zsidó szervezetek kialakulása is a jóindulat hiánya miatt jutott zátonyra. Azután így folytatja:

— Tisztelt uraim, ha nem igyekszünk megátolni az ellentünk készülő merényleteket, akkor olyan sebet kapunk, amelyet nem fogunk tudni kiheverni. A közönyösséggel magunkra zudítjuk a vallási türelmetlenség további áradatát. Fel kell hogy emeljünk szavunkat a fenyegető kísértet ellen. Joggal követelhetjük, hogy az állam adjon ellenszolgáltatást azokért az anyagi és erkölcsi áldozatokért, amelyeket mindennapi életünkben hozunk az államnak.

Az elnök nagy tetszéssel fogadott beszéde után Freund Lajos a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

1. Tiltakozás a zsidó hitélettel szemben elkövetett súlyos támadás ellen.
2. A vallásszabadság megsértése ellen.
3. A zsidó iskolatestületek jogaiba való beleavatkozása ellen.

Indokolásul utalás van az alkotmány, valamint a békeszerződések idevonatkozó szakaszaira, amelyek biztosítják a zsidóságnak azt a jogát, hogy saját költséggel fentartott iskoláiban anyanyelvén taníthasson.

Fuchs Salamon kérdezi, megvan-e a központi ortodox iroda beleegyezése a mai gyűléshez. Ezt azért tartja fontosnak, mert illuzórius volna, hogy itt határozzanak, ha pár hónap múlva a távolmaradt zsidó frakciók bevonásával újabb gyűlést kellene tartani.

Ullmann Ábrahám jegyző bejelenti, hogy a központi iroda tud a mai gyűlésről és csak azért nem képviseltette magát, mert alapszabálya még nincs jóváhagyva. Az irodával folytatott levelezésből megállapítja, hogy egyetért az országos kongresszussal.

Dr. Krausz József dicsőszentmártoni főrabbi azt a problémát veti fel, vajjon a rabbi aktív részt vegyenek-e ebben a küzdelemben.

Kohn Dávid (Nagyvárad) amellet károsodik, hogy az ortodoxia külön utakon keresse a megoldást és ne vegyen részt semmilyen akcióban.

Benedikt Lajos (Szinérváralja) tartalmas beszédben száll vitába Kohn Dáviddal és bebizonyítja, mennyire káros és ártalmas, ha az erők szétforgácsolódnak. A kormány valósággal kijátssza az egyik zsidó pártot a másikkal szemben és az eredmény az, hogy egyik párt sem képes tényleges eredményeket elérni. Ezt pedig az egész zsidóság, de legjobban az ortodoxia sanyli meg. Az ilyen nyilvánvalóan közös ügyekben egységesen kell eljárnia az egész zsidóságnak.

Benedikt beszédét a hallgatóság egyszerre heves ellentmondásokkal kísérte és annak vége felé olyan zaj keletkezett, hogy az elnök kénytelen volt az ülést egy fél órára felfüggeszteni.

Erre fél kilenkor újból megnyitották az ülést, amely lapunk zártakor még folyik.

— Stinnes legnagyobb gyára beszüntette üzemét. Londonból jelentik: Stinnes legnagyobb ruhrvidéki gyártelepe anyagihiány miatt beszüntette működését.

Prof. A

A karlsbadi delegátusainak listájához egy nevű felírja azok névszótárunk szelleműdau, utána pedig el s immár együtt kiket földi életük

Az örök lo mindig nyugtalan vitette, békére paradt a fénye mi maradt melegség közelében lehet

A háborus népfelkelő segédintézet világhírű munkássága a le egyik temesvári a Párisból menel belül egész Erdé Marmorek. Nem jelzett nagy tud a Palesztina-moz legrégibb harcoss varázsa alatt me vesztett, elszűnt mészé értek a sz szellemes és tü zsidóság körében a háborus évek drága árul, mer ugyanakkor elv osát.

Marmorek vett Herzli-i po „Judenstaat“ vo szemben a balfok ki. Ellenzékbe r vonult. A hábo csak egyszer sze konferencián, a Sokolow és We tina-mandátum abstrakt volt a

Ezután M zsidó közéletből amikor már mi hogy erős szerv lanul, Párisban vonultságában csak tudatossá: Első volt, aki bazeli konferenc zsidó mozgalom Világkongresszu beszédei a le zsidó gondolkod

Nem ism magával szembe kája nem elég párisi Pasteur- ahol ő fedezi fe szérumot. Maj szérumával s az utasok közé ne egy üvegecske bécsi utat, hog betegedett M munka életteve cionista mozga giával veszi ki expediciót. A az 1910. évi b az orosz ellenz

Erdély szerencse, hog lépni akaró M viselje. Marm ből is vissza melynek titk szívével mege életének szé

HA BUTORT, ZONGORÁT
akar venni, ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre és tekintse meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit

Markovits F. ékszerész
Cluj-Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.
Arany, ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, brillánszt legmagasabb napi áron veszek.

Prof. Alex. Marmorek

A karlsbadi világkongresszus erdélyrészi delegátusainak listájáról a halál csontos keze kihuzott egy nevet: Marmorek Sándorét, hogy felírja azok névsorába, kik örökkön élnek közöttünk szellemük erejében. Herzl után Nordau, utána pedig most Marmorek költözött el s immár együtt vagyon a három jó barát, kiket földi életük lángoló hittel tartott össze.

Az örök lobogás, az örök tűz, mely a mindig nyugtalan Marmorek tanár lelkét hevertette, békére pihent, elaludott. De megmaradt a fénye mindannyiunk lelkében és megmaradt melegsége mindenki számára, ki csak közelében lehetett.

A háborus furcsa szeszélye hozta közénk: népfelkelő segédorvosi rangban a párisi Pasteur intézet világhíres tanárát, kit tudományos munkássága a legkiválóbb kutatók közé emelt. Egrik temesvári kórházban kapott beosztást a Párisból menekülő tudós s alig pár héten belül egész Erdély, Bánát tudta: közöttünk van Marmorek. Nem csak a segédorvosi ranggal jelzett nagy tudós, de a zsidó, Herzl barátja, a Palesztina-mozgalomnak egyik legjelentősebb, legrégebbi harcosa. És Marmorek egyéniségének varázsa alatt megnyílt a szikla: elaludott, hitevesztett, elszédült zsidó szívek s dus természetű emberek a szavak, melyeknek csudálatosan szellemes és tüzes mestere volt. A bánási zsidóság körében megindult zsidó mozgalom a háborus évek kárpótlásául Marmoreket kapta, drága árul, mert a zsidóság világmozgalma ugyanakkor elvesztette egyik legrégebbi harcosát.

Marmorek ugyanis megmaradt a szigorúan vett Herzl-i politikai cionizmus alapjain. A „Judenstaat“ volt a politikai ideálja s ezzel szemben a balfouri deklaráció sem elégitette ki. Ellenzékbe ment át, majd teljesen visszavonult. A háboru után Párisba tér vissza s csak egyszer szerepel még: a londoni 1920. évi konferencián, ahol éles és heves ellenzéke Sokolow és Weizmann politikájának: a Palesztina-mandátum szövege nem elégitette ki, igen absztrakt volt a szövege számára.

Ezután Marmorek teljesen visszavonult a zsidó közéletből s most hosszas szenvedés után, amikor már minden reménnyel hinni lehetett, hogy erős szervezete legyőzi betegségét: váratlanul, Párisban meghalt. A dacos, némes visszavonultságában bekövetkezett halála most teszi csak tudatossá: mit jelentett Marmorek tanár. Első volt, aki Herzl mellé állott s az első bazeli konferenciától kezdve Herzl haláláig a zsidó mozgalom élén álló vezérehez tartozott. Világkongresszusok alelnöke volt s kongresszusi beszédei a legnemesebb megnyilatkozásai a zsidó gondolkodásnak.

Nem ismert megalkuvást se mással, se magával szemben. A kutató fáradhatatlan munkája nem elégitette ki végtelen energiáját. A párisi Pasteur-szánatóriumban végzi munkáját, ahol ő fejezi fel a róla elnevezett streptokokkus-szérumot. Majd a tuberkulózis ellen harcoló szérumával s az expressz mozdonyán, — hogy az utasok közé ne menjen — teszi meg kezében egy üvegecske pestis-szérummal a páris-bécsi utat, hogy megmentsse a pestisben megbetegedett Müller tanárt. E fáradhatatlan munka élettevékenységének csak egyik fele. A cionista mozgalom munkájából ép olyan energiával veszi ki a részét. Ő vezette az El Arist expedíciót. A cionista politikában az ő érdeme az 1910. évi berlini AC. ülésen Wolfsohn és az orosz ellenzék kibékítése.

Erdély zsidóságának nem jut az a szerepe, hogy a visszavonultságából ismét ki lépni akaró Marmorek tanár Karlsbadban képviselje. Marmorek Sándor dr. immár az életből is visszavonult abba a másik világba, melynek titkát a tudós kutatta, hogy zsidó szívével megtalálja az örök szérumot, népek életének szérumát: azt a lángoló hitet,

mely új életre kelti a zsidóságot, hogy el ne kallódjék a népek tengerében, el ne mosódjék világviharában.

A delegátusi megbízólevél már a halott sírjához érkezik s másvilági üzenet szimbólumává lesz. Mint ahogyan szimbólum volt számunkra Marmorek professzor alakja, ki a zsidó világpolitika éléről szakadt el a bánási városba, hogy hitet és bátorságot hozzon, magvető legyen és testvér legyen, üzenet

Levegőbe repült a belgrádi tölténygyár

Az egész városrész elpusztult. Rengeteg halott és többszáz sebesültje van a robbanásnak

(Belgrád, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délután borzalmas detonáció rázkódtatta meg a szerb fővárost. Az állami tölténygyárban felrobbant egy másfél mázsa súlyú tengeri akna s az explodáció levegőbe repítette nemcsak a löszgyárat, de az egész városnegyedet elpusztította. Másfélszáz ház összeomlott, de Belgrád többi részében is óriási károkat okozott a robbanás.

A lakosság körében nagy a pánik. Az elpusztult negyed lakói minden vagyonuk hátrahagyásával elmenekültek, mert újabb robbanástól félnek. A detonáció következtében ugyanis tűz támadt, amely pusztulással fenyegeti a többi löszraktárt is. A mentési munkálatokat emiatt még nem lehetett megkezdeni. Halálesetről még nem érkezett jelentés, de a sebesültek számát többszázra becsülik. Az egész városrészt katonai kordonnal zárták el.

„Angliára nézve a versaillesi békeszerződés megszűnt“

Poincaré attól fél, ha a német jóvátételben enged, a többi békeszerződés is felborulnak. Stresemann szerint Németország forradalom előtt áll

(Páris, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Poincaré miniszterelnök Salisban nagy beszédet tartott a külpolitikai helyzetről. Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy Franciaország szándékai békések.

— Azzal vádolnak minket, — mondotta — pressziót gyakorolunk Németországra, hogy teljesítse a vállalt kötelezettségeit. A világnak nem szabad elfelejtenie, hogy

mihelyt az egyik békeszerződést nem teljesítik, ez maga után vonja a többi békeszerződések értéksökkenését.

Ezert nekünk mindent el kell követnünk, hogy Németország fizessen s azonkívül teljesítse azt, mit a békeszerződés reárótt. Akármelyik békeszerződés megsértése súlyos következményekkel járhat, mert az veszélyezteti a többi szerződéseket és veszélyezteti szövetségeseinket, Csehszlovákiát, Romániát és Jugoszláviát.

A miniszterelnök azzal fejezte be beszédét, hogy Franciaország óhajtja az általános békét.

A francia sajtó egyhangulag meglepedéssel ír Poincaré beszédéről. Az „Eclair“ azt írja, hogy Poincaré egyetlenegyszer sem volt így inspirálva, mint a tegnapi beszéde alkalmával. Az az engedmény, amelyet tegnap tett Poincaré beszéde folyamán, ki kell hogy élégtse az egész világ közvéleményét.

Az angol sajtó ezzel szemben Poincaré beszédével nincs meglepedve és azt úgy tekinti, mint amely visszautasítja az angol javaslatot. A „Times“ tiltakozik Poincaré beszéde ellen és azt írja, hogy az angol politikának végre szakítania kell az eddigi felfogásokkal. Politikai szempontból

Angliára nézve a versaillesi békeszerződés megszűnt.

Be kell látnia végre mindenkinek, hogy a Ruhr-megszállás az egész európai gazdasági életet felkavarta. Az angol javaslat az újjaépítést akarja.

Az angol kormány szerdán minisztertanácsot tart, amely után a német jegyzékre adandó választ tervezet elküldik a szövetségeseknek. Lehetséges, hogy Anglia követelni fogja Németországtól a passzív rezisztencia megszüntetését, de bizonyosra vehető, hogy egyttal

tanáccsal is fog szolgálni.

A választjegyzék intézkedik arról a bizottságról, amely Németország fizetőképességét lesz hivatva megvizsgálni. A bizottság a következő szakértőkből fog állni: Taft, Root, Morgan és Lamont amerikai tagokból, ezenkívül résztvesznek benne a legnevesebb nyugati közgazdasági politikusok.

Lloyd George, Poincaréval egyidejűleg, nagy

legyen és utmutató még azok számára is, kik már-már a zsidóságtól elvezető utakon tévelyegtek.

Igy őrizzük meg Marmorek emlékét, mert számunkra nem a zsidó világpolitika hevesvérti, elégedetlen és fantasztia harcosa volt, de a Tanító, kinek emlékét csak akkor őrizzük meg méltóan, ha tanítását szívünkbe zárjuk s megosztjuk mindenkivel, mert ez az a bibliai korsó, mely kifogyhatatlan és mindenki számára jut belőle. (sz. b.)

beszédet mondott az alsóházban, amelyben élesen támadta Franciaországot.

— Tegyük fel, — mondotta — hogy holnap elintézik a Ruhr-kérdést. Kérdezem: létrejön-e ezzel a világbéke? Legfeljebb csak Franciaország jár jól, amely már most is nemcsak az elpusztított területeket építi fel, hanem az egész országban új gyárakat, dokkokat, csatornákat, vasutakat épít.

Kereskedelmi tengerészetét több mint egymillió tonnával fokozta.

Haigh tábornok, az angol harcosok birodalmi kongresszusán azt követelte, hogy tegyenek fokozottabb intézkedéseket Anglia védelmére.

Francia politikai körökben ezek után bizonyosra veszik, hogy a londoni francia nagykövet már nem tárgyal Curzonnal, mert kétségtelenül látszik, hogy a Németországnak adandó válasznál az angol és francia álláspont között áthidalhatatlan ellentét áll fenn.

Berlin, július 17. (Rador.) Stresemann nagy beszédet tartott a passzív rezisztencia megszüntetése érdekében. Rámutat arra, hogy

Németország alatt vulkán van és az ország revolúció előtt áll.

A veszélyt csakis a külfölddel való egyetértéssel lehet elhárítani.

A Ruhr-események ellen erős tiltakozás hangzott el Bécsben a gyári munkásszövetségek második nemzetközi kongresszusán. A kongresszuson képviselve van Belgium, Hollandia, Németország, Ausztria, Csehszlovákia, a skandináv államok, az amsterdami nemzetközi szakszervezeti szövetség és a genfi munkaügyi hivatal. Az ülés a Ruhr-események ellen való ünnepléses tiltakozással nyílt meg.

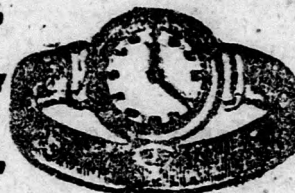
Bochtum, július 17. Weimarban egy francia gépkocsiraktárra bombát dobtak egy arra haladó automobilból.

A raktár felrobbant.

A hatóságok megtiltatták, hogy este hat órától reggel hat óráig az utcákon és az országutakon automobilon közlekedjenek.

* „Olla“ gummi használata feltétlenül biztonságot nyújt.

Figyeljen a nagy vasúti szakra! A címre figyeljen

Aranyat, platínát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltak. Legelőször bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, dísz tárgyakban.

Markovits Bernát ékszerész

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánorsági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

A királyi pár először Rómába utazott.
Bukarestből jelentik: A „Lupta“ szerint a királyi pár külföldre utazása alkalmával először az olasz királyi udvart fogja meglátogatni és csak azután utazik Párisba. A brüsszeli és londoni látogatása nem bizonyos. A királyi pár külföldre utazása október elseje előtt feltétlenül megtörténik.

Országos kongresszust hív össze az Emberi Jogok Ligájának romániai csoportja.
Bukarestből jelentik: Szombaton a fővárosi újságírószindikátus helyiségében az Emberi Jogok Ligájának romániai tagjai megbeszélést tartottak. Elhatározták, hogy a szeptemberi országos kongresszusig megmarad a mostani ideiglenes vezetőség, melynek elnöke Vasile Strosscu, alelnökei D. Dobrescu és Constantin Mille, főtájkára Costa Foru. Az ideiglenes vezetőség megbízást kapott a kongresszus előkészítésére, amelyen megválasztják az Emberi Jogok Ligája romániai tagozatának végleges vezetőségét.

Száz százalékkal felemelik a villanyáram díját Kolozsváron. Kolozsvár város pénzügyi bizottsága tegnap ülést tartott, amelyen a villanyáram díjának felemelésével foglalkozott. A bizottság elfogadta az elébeterjesztett költségvetést és hozzájárult a villanyegységárának július 1-től való százszázalékos felemeléséhez. A bizottság véleményezése alapján a városi tanács fog végső fokon dönteni az áremelésről.

Marmorek Sándor halála. Párisból jelentik: Marmorek Sándor dr., a Pasteur intézet professzora, ki hosszabb idő óta bélbántalmak folytán betegkedett, meghalt. Marmorek Bécsben született 1866-ban. Atyja orvos volt. Diplomája megszerzése után Párisba ment, ahol Pasteur asszisztense volt, annak halála után prof. Roux-szal a Pasteur intézetet vezette. Tudományos munkásságát a toxinok tanulmányozása tette világhíressé. A szeptis legyőzése elleni kutatásai az orvostudományban korszakalkotók. Felfedezte a streptokokusz szérumát és a tuberkulózis ellen is készített szérumot. Marmorek már egyetemi hallgató korában is élénk részt vett a zsidó mozgalomban. Tagja volt a bécsi Kadimahnak, a legrégebb egyetemi cionista alakulatnak. Szoros barátság fűzte Herzlhez, akinek rajongó híve volt, Oszkár bátyjával együtt, aki Bécs leghíresebb építész volt. Az első bázei kongresszustól a karlsbadiig a cionista mozgalom vezetői közé tartozott. Állandó tagja volt az AC.-nak. Bázelen ő volt aki a rezolúciókat a bizottság élén összefoglalta és előterjesztette. Egyike volt a leghíresebb kongresszusi szónokoknak. Résztvett az El Arist-expedicióban. A cionista világpolitikától visszavonult. Különösen Weizmannal és Usiskinnel állott éles ellentétben. Marmorek a múlt évben betegedett meg, gyomor- és bélbántalmi voltak, ami operációt tett szükségessé és az rövid időre javulást is hozott, úgy hogy teljes gyógyulásával számoltak. Váratlanul állapota rosszabbra fordult és pár napi szenvedés után meghalt.

Szovjetpénzt kapott a bukaresti szocialista klub? A „Dimineata“ írja, hogy a legutóbbi kommunista letartóztatások azért váltak szükségessé, mert beigazolást nyert, hogy a kommunisták újabb pénzeket kaptak Moszkvából.

Forradalom készül Spanyolországban. Madridból jelentik: Barcelonában kihirdették az ostromállapotot. A helyzet rendkívül kritikus. A tartomány főkormányzója lemondott. A bányák proklamálták az általános sztrájkot.

Tömeges feljelentések a földosztó bizottságok ellen. Marosvásárhelyről jelentik: A megyei agrárbizottsághoz tömeges feljelentés érkezett különböző járási földosztó bizottságok ellen. A legtöbb panasz a földek igazságtalan felosztása miatt történt.

Megindul a teherforgalom Nagyvárad és Arad között. Nagyváradról jelentik: A nagyvárad-aradi vonalon eddig csak személyforgalom volt. A napokban megindul a teherforgalom is, amelyet azonban nem motorral, hanem rendes tehervonatokkal fognak lebonyolítani.

Ulain Ferenc vesztegetéssel vádolja a Hitelbankot. Budapestről jelentik: Lendvai István ceglédi programbeszede alkalmából Ulain Ferenc képviselő azmal a váddal állt elő, hogy a Kopinios-féle százezermillió sikkasztásban károsult Hitelbank háromszázmilliónyi Interrexim és Magyar Folyam és Teengerhajózási részvényt osztott szét a nemzetgyűlés tagjai között. Az esetet élénken tárgyalták a Ház folyosóján és Pakots József napirend előtt szóvá akarta tenni. De mert az indoklásra sürgős tárgyalást mondtak ki, ebben a kérdésben a vesztegetési vád nem kerülhetett a nemzetgyűlés elé. Alkalmassint a mai ülésen fogják szóba hozni.

Nagyvárad öszre felépíti a vásárcsarnokot. Tudósítónk jelenti: A városi tanács mai ülésében elhatározta, hogy az új vásárcsarnokot öszre felépíti. A munkálatokat a legközelebbi időn belül megkezdik.

Letartóztatták egy galaci lap szerkesztőjét és kiadóját. Bukarestből jelentik a „Dimineata“ híradása alapján, hogy Galacban letartóztatták a „Pijama“ folyóirat igazgatóját, mert a lapban pornografikus cikk jelent meg. A letartóztatást az ügyészség kérte és ugyanezen okból letartóztatták Leontin Friedmann, a kiadó tulajdonosát a folyóiratnak.

A hőhullám elérte Bukarestet. Bukarestből jelentik: A fővárosban ma változatlanul nagy hőség volt. Árnyékban 45 fok. Külföldről érkező jelentések szerint a hőség csökkenőben van.

„Még van szerelem... Erdélyben.“ A párisi „Le Journal“ ezzel a címmel érdekes kolozsvári táviratot közöl Constantinescu tábornok fiának házasságáról egy aradkörtényeki cigányleánnyal. Ez a házasság — írja a „Le Journal“ — annál nagyobb feltűnést keltett, mert Constantinescu tábornoknak óriási kiterjedésű földbirtokai vannak Romániában és fiát a bukaresti főúri társaság egyik előkelő hölgytagjával akarta összeházasítani. A fiatal Constantinescu azonban atyja tudtán kívül megesküdött az aradi cigányleánnyal, aki egyébként feltűnően szép nő. A fiatal pár Constantineaba utazott nászútra, ahol a férj be akarja mutatni apjának a cigányszármazású feleségét. A „Le Journal“ nem tartja valószínűnek, hogy a tábornok jóváhagyja a házasságot.

Harakirit végzett a feleségén. Técsőről jelentik: Julius tizenkettedikére virradó éjjel Kovács Ferenc volt csendőrmester féltékenységi rohamában meggyilkolta huszonnyolc éves, életerős, szép feleségét. Kovács még a háború előtt feleségül vette Futykó Ilonát, aki azelőtt egy éjjeli mulatóban kereste meg a kenyerét. Az impériumvátozásokor Kovács elköltözött Magyarországra, de az asszony, aki viszonyt folytatott másokkal, nem akarta követni. A férj tizenegyedikén éjjel váratlanul Técsőre érkezett és felelősségre vonta a feleségét. Heves jelenet támadt közöttük, melynek hevében Kovács kést rántott és felmetszette az asszony hasát. Kovácsné egy órai kinszenvedés után meghalt. A csendőrség azt hiszi, hogy a gyilkos Romániába szökött.

Letartóztatták Boér bankigazgató tolvaját. Kis Mária cseléd ellen Boér László kolozsvári bankigazgató hetekkel ezelőtt feljelentést tett, hogy Calea Victoriei 53. alatti lakásából tizezer lej értékű ékszert és ruhaneműt lopott el. A szökésben lévő leányt azonban a rendőrség nem tudta letartóztatni, bár ellene még nyolc más feljelentés érkezett. A feljelentésekben Kis Mária más-más néven szerepelt, csak a személyleírás azonoságából tudta a rendőrség, hogy ő a tolvaj. A nyomozással Faragó elsőkerületi detektívét bízták meg, aki tegnap este a Newyork-étterem konyhájában felfedezte Kis Mária, aki ott volt alkalmazásban mint mosogatólány. A cseléd eleinte sirva tagadott, de megmotozásakor egy himzett zsebkezdőt találtak nála Boér László monogramjával. Letartóztatták.

* Brázya kölni vize a szoba levegőjét fertőtleníti, tisztítja, felfrissíti. Mindenütt kapható.

Az amerikai bevándorlási kvóta. Washingtonból jelentik: Az új bevándorlási kvótát július 1-én érvényre léptette meg a bevándorlási hivatal. Eszerint az új budgetévben, mely július 1-vel kezdődik, 357,803 bevándorló léphet be az Egyesült Államok területére. Egyes nemzetek állampolgárainak már most betelt a kvótája, mert mintegy huszezer bevándorló a kikötőben várja az engedélyt, hogy bevándorolhasson.

Két vasúti kiskiklás. Maroshevízről jelentik: A közeli Ratosnyából több család kirándulásra indult az ottani fűrésztelep iparvasutján. Galócás állomáson négy kocsi kiskiklott. Rafina Mózes felesége meghalt, Boros József és Sándor Tivadar súlyosan megsebesültek. Egy bukaresti távirat arról számol be, hogy Szinaja és Pojana között egy teherkocsi kiskiklott és megrongálta a pályateetet. Emiatt az összes Predeal felőli vonatok nagy késéssel érkeztek a fővárosba.

Házasság. Markovits Bellát eljegyezte Grosz Sándor borkereskedő Szinerváralján. (Minden külön értesítés helyett.)

Meg akarták lincselni gyermekének halála miatt. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Tegnap este hétkor telefonon értesítették a rendőrséget, hogy Bartos Sándor városi szolgatizenhárom éves Irén nevű lánya gyanus körülmények között meghalt. A rendőrség kiszállott a Galamb-utca 7. alá. A ház előtt óriási tömeg volt és fényegestőző magatartást tanúsított Bartosné ellen. Kiderült, hogy Bartosnének, aki mostohája volt a kislánynak, már hónapokkal ezelőtt ugyancsak gyanus körülmények között meghalt a mostohafia. A szomszédok vallomása szerint az asszony tegnap délután verni kezdte mostohalányát, összerugdosta a egy kövel mellbevágta. Bartos Irén elájult és bár megijedt mostohája fel akarta locsolni, nem is tért többé eszmélete. Barna Armin rendőrorvos két foltokat, zuzott sebeket és véraláfutásokat konstatait a szerencsétlen kislány holttestén. A gyilkos mostohát csak úgy tudták megmenteni a meglincseléstől, hogy erős fedezettel bevitték a rendőrkapitányságra, ahol letartóztatták.

Elfogták az ópiumos vasúti tolvajt. Tegnap megírta az Uj Kelet, hogy a kolozsvár-nagyvárad vonaton ismeretlen tettes ópiumos cigarettával elkábította Kenessy Béláné francia állampolgárt és kilencvenolcezer lej értékű idegen valutát tartalmazó kizitáskájával megugrott. A kolozsvári rendőrséghez azonban már ezelőtt is érkezett több feljelentés kábítószerekkel dolgozó vasúti tolvajok ellen. Legutóbb egy nagybányai építésmérnök, Balogh Ferenc esett áldozatul a vasúti tolvajbanda egyik tagjának. Az adott személyleírás alapján Pop és Avram detektívek az éjjel elfogták Török György munkanélkülit, aki beismerte, hogy egy társával ő fosztotta ki Citrom Fülöp százmedgyesi kereskedőt, akitől harmincöt ezer lej vettek el. A társaságában volt kereskedőtől tizenkétezer lej, egy ur-asszonytól ezer lej és egy ókszerdobort vittek el. A rablást úgy követték el, hogy beszélgetésbe keveredtek Citromékkal, akiket cigarettával kínáltak meg. A preparált cigarettától a két kereskedőt elnyomta az álom, a fülkében tartózkodó hölgyet kloroformos zsebkezdővel kábították el. Török beismerte, hogy egyszer egy egész fülkét altatott el s egy tőzsdebizományost fosztott ki negyvenhatezer lej erejéig. A zsákmánnyal leugrott a robogó vonatról.

Belefűt a Körösbe. Nagyváradról jelenti tudósítónk: Grosz Sándor és Acker Béla orvostanhallgatók több társukkal fürdőni mentek a Körös gátja alá. Fürdés közben Acker görsöt kapott és elmerült. Negyedórai keresés után megtalálták, de már halott volt.

* Központi Télikert Bar teljesen újjáalakítva ismét megnyit. Szentelés mássor. Belépődíj nincs. Kezdete este fél tíz órakor.

* Az erdőtörvény hiteles magyar fordítását közli a Közgazdaság, Rumánischér Lloyd szerdai száma.

* Újabb rekord. A Diana sóborszesz elérte a jóság és népszerűség rekordját.

Nagy occassio!

Harisnyák, keztyűk,
kötött kabátok eredeti gyári áron
árusítanak a

SPORT

kötött-szövött áruházban, Cluj
Cal. Reg. Ferdinand 16.
Állami hivatalnoknak külön
engedmény

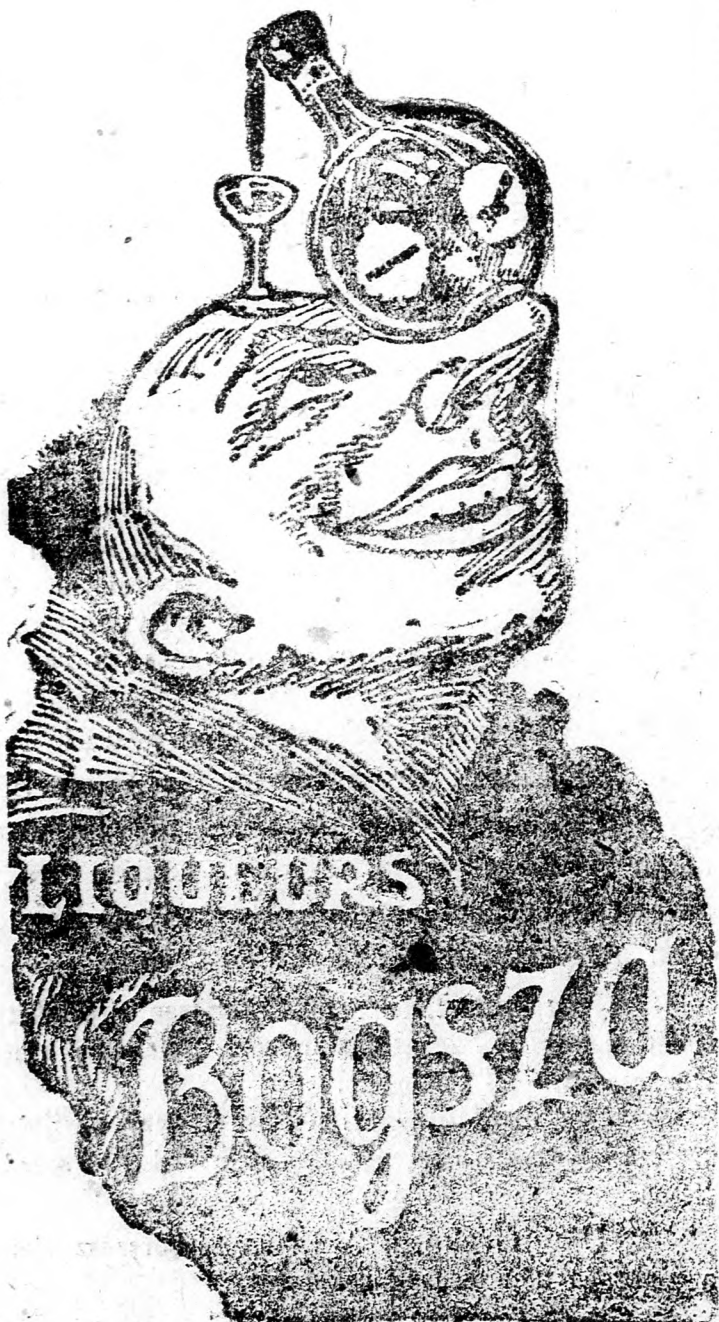
Leszállított árak

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron vesz a
Kereskedelmi Hitelintézet
Kolozsvár, Főter 20. Telefon 40 és 229

Róka, kelme, Szőrmefestés, vegytisztítás legszebb kivitelben a KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Közgazdaság

Szabaddá tették a fakiviteit. Bukarestből jelentik: Ma reggel minisztertanács volt, amelyen elhatározták a fakivitel szabaddátételét. A kormánynak ez az elhatározása nyilván azzal függ össze, hogy a közintézmények és a vasut, továbbá a főváros tűzifaellátását olcsó áron már úgy is garantálta. Az erdélyiek ötvénezer vagon tűzifájáról szóló megállapodásokat e hó 20-án fogják aláírni Bukarestben. E célra és a többi faügyeket érintő kérdések elintézésére egy héttal végrehajtó bizottságot küldenek ki, amelybe minden körzet egy-egy tagot delegál. A delegátust hivatalból a körzet titkára képviseli. A bizottság elnöke Groza Péter dr., az egyesület elnöke lesz. Helyettese az általa kijelölendő alelnök. A hetesbizottság megalakulásáig a hét körzet titkáraiból titkári bizottságot szerveznek, amely kizárólag ezen időre eső szállítási kötelezettségek lebonyolítása kérdésében rendelkezik. A titkári bizottság utasításait a körzetek magukra nézve kötelezőkké ismerik el. Itt említjük meg, hogy a nagyváradi gyűlésen Jahoda Károly ügyvezető alelnököt sikerült az állásában való ideiglenes megmaradásra rábírnai.

A nitrogéngyár megegyezett a földgáz részvénytársasággal. Dioszsentsmártomból írják: Emlékeztet, hogy két hónap előtt a nitrogéngyár kénytelen volt üzemét gázszolgáltatás hiánya miatt beszüntetni. A gázbeszüntetésre a szekvesztrált Magyar Földgáz r.-t. áremelése, illetőleg egy ebből folyó semmitőszéki ítélet adott okot. A nagygyárüzem szünetelése hatszáz munkás és számos más alkalmazott elbocsátását vonta maga után, azonfelül rengeteg kárt jelentett a vidék gazdasági életében. Most a nitrogéngyár igazgatósága és C. I. Motas mérnök, a szekvesztrált Magyar Földgáz r.-t. igazgatója között egyezség jött létre, amelynek értelmében a nitrogéngyár a folyamatba tett per eldöntéséig a Földgáz részéről tizenkét bani egységárban kapja a gáz köbméterét. A nitrogéngyár pedig elszámolásra egy milliót ad a földgáznak és egyben kártérítési keresetét is visszavonja. Az egyezség aláírása után a nitrogéngyár visszahívja munkásait és elbocsátott alkalmazottait és megindítja üzemét.

Az iparkamarák országos tiltakozása. Az iparkamarák országos tiltakozásra készülnek a közgazdasági életet megsemmisítővel fenyegető spekulatív törvények és adótörvények végrehajtási módja miatt. Az ország összes kamarái, számszerint husz, delegátusokat küld augusztus 5-én Kolozsvárra, ahol a délelőtti folyamán tartják meg a kolozsvári kamara közgyűlését. Délután a regáti, bukovinai, beszarabiai, erdélyi és bánági delegátusok közös értekezletet tartanak, hogy tiltakozzanak a spekulatív törvény, az adótörvény, a városi illetékekről szóló törvény és az idegen vagyonok lefoglalását elrendelő törvények végrehajtási módja ellen. A spekulatív törvényről szóló jelentést a nagyváradi kamara kiküldöttje teszi meg.

Adómentes épületek. A pénzügyminiszteri központi bizottság, amely azért létesült, hogy általános szabályokat állítson fel az adóköteles jövedelmek meghatározása körül felmerülő becslések tekintetében, utasításokat küldött a pénzügyigazgatóságokhoz. Eszerint jótékony célu és kulturális társaságok épületei, amelyekben el vannak helyezve iskolák, imaházak és alkalmazottak lakásai, amennyiben ezen intézményeknek jövedelmük csakis az intézmények fenntartására, vagy pedig közhasznú célokra fordítatnak, a házadó alól mentesek. Ujjonan épült, köből készült raktárak épületeknek tekintendők és a használatbavétel napjától kezdve adómentességet élveznek. Deszkaanyagból készült raktárak azonban még akkor sem tekinthetők épületeknek, ha alapzatuk köből készült el. Ezek megadózzandók. A házbérekre vonatkozólag a pénzügyminiszter egyik legutóbbi rendelkezésével kibővítette az adótörvény alkalmazására vonatkozó végrehajtási utasítást. Eszerint azok, akik egy vagy több butorozott szobát adnak bérebe, csak abban az esetben esnek kereskedelmi adó alá, ha a bérbéradást üzletszerűen, szállodák mintájára üzik. Akik butorozott ingatlanokat vettek bérebe és butorozva albérletbe adják, kereskedőknek tekintendők.

Esnek a papírok a budapesti értéktőzsdén. Budapestről jelentik: Az értékpapírpiacon

szilárduló kezdet után az értékpapírok ellanyhultak. Nyitáskor a Ganz-Danubius 7,400.000 korona volt, a zárlatnál négy százezer koronás árfolyamvesztéssel hétmillióval jegyezték. Csak az Általános község mutat javulást, amelyet 1,025.000 koronával jegyezték.

Felfüggesztik a cukorexportilletékeket. A „Közgazdaság” legújabb száma jelenti Bukarestből: A pénzügyminisztérium elrendelte az importcukorra eddig kirótt illetékek felfüggesztését és a már ezen a címen beszédett összegek visszatérítését.

Az utolsó két nap adókövetései. A kolozsvári adókövető bizottságok mai és tegnapi működésének eredményéről a következőket jelenthetjük: Léderer Albert bórkereskedőre 65 ezer lejt róttak ki, Polónyi Sándorra 41 ezert, Veres Gyulára 36 ezert, Szele Mártonra 31 ezert, Biasini fűszeresre 150 ezert, Székely bonbonkirályra 21 ezert, László és Társa drogériára 32 ezert, d'Or drogériára 11 ezert, Pálmái és Forisra 42 ezert, Farkas Ernő cipőüzletre 120 ezert, Kende drogériára 22 ezert, Angyal drogériára 32 ezert, az Atlantica 43 ezert, Barkóczi Emke-drogériára 18 ezert, Dubiniewicz drogériára 32.850 lejt.

* Bírger-gyárak Tg.-Mures vegyészeti osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carbolineumot.

A mai valutapiac

Javult a lej Zürichben. Szilárdulnak a nyugati devizák. Zuhan a francia frank. Javul a német márka. Ujabb értékelkedések a berlini tőzsdén

(Kolozsvár, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej a mai zürichi zárlatnál a legutóbbi 2-90-es jegyzésről 2-95-re javult. Párisban ugy az előtőzsdén, mint a nyitáskor változatlanul 8-85. Habár a lej Zürichben javult, a nyugati devizák megszilárdultak. Igen megnövekedett a forgalom dollárban és font sterlingben, az előző napokhoz viszonyítva.

A francia frank zuhanása a mai zürichi tőzsdén tovább tartott. A nyitáskor 33-50 volt, a zárlatnál 33-40-re esett. A frank zuhanása természetesen a lej árfolyamát is károsan befolyásolja.

A francia frank zuhanásával szemben a német márka a mai zürichi zárlatnál 28-50-re emelkedett. Belföldön még nem észlelhető a zürichi javulás hatása. A márka emelkedése a berlini tőzsdén az árfolyamokat nem hogy leszorította volna, hanem fokozatosan emeli. A font sterling már elérte az egymillió márkás árfolyamot.

Irányzat: Lejben ingadozás, német márkában gyengülés.

Július 17-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

4600—4700 külföldi magyar koronát,
7500—7600 belföldi magyar koronát,
8-75—8-76 francia frankot,
2-93—2-94 svájci frankot,
0-50-75—0-51 1/4 dollárt,
1189—1182 olasz lírát,
11000—111000 német márkát,
35800—36200 osztrák koronát,
1694—1696 cseh koronát,
0-10-90—0-11 font sterlinget.

Valutapiac július 17-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1145, London 905, Newyork 197 1/2, Róma 842, Zürich 3425, Prága 593, Bécs 28-50, Budapest 220, Berlin 9 1/4.

Bukarest. Valuták: Napoleon 730—740, Márka 12—14, leva 170—190, török 115—130, font sterling 910—920, francia frank 1225—1230, svájci frank 35 1/2—36, líra 870—880, drachma 500—520, dinár 220—230, dollár 204—206, lengyel marka 20—23, osztrák korona 28—29, magyar korona 160—170, cseh korona 600—610.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 24—28 1/2, Newyork 574-50—575, London 2639—2637, Páris 3350—3340, Milano 2470—2460, Prága 1720—1720, Budapest 6-25—6-50, Belgrad 615—615, Bukarest 295—295, Varsó 47—47, Bécs 81—81, Bécs lebélyezett 81 1/2.

Páris. Nyitás: London 7910, Newyork 1724, Berlin 7, Róma 7391, Prága 6175, Bukarest 885, Zürich 299 1/2, Bécs —, Varsó —.

Berlin. Zárlat: Róma 9360, London 1000000

Newyork 218000, Páris 312, Prága 6520, Bécs 85600, Brüsszel 10600

A budapesti devizapiac: Napoleon 730—740, fontsterling 38920—40000, líra 365—366, francia frank 265-00—267-00, svájci frank 35-00—36-00, korona 1200—1300, cseh korona 600—800, lengyel korona 200—200.

A budapesti értéktőzsdén: Osztrák Hitelintézet 282.000, Délvisvas 59.000, Kóhó 300.000, Ganz-Danubius 7.400.000, Papir 2750.000, Kereskedelmi Bank 455.000, Baróti 112.000, Lipták 115.000, Lipták 280.000, Cukoripar 39.000, Temesi szesz 39.000, Atlantika 40.000, Olasz Bank 39.000, Leszállított árak 14600, Nova 111000.

Tizenöt pontot emelt a mai párisi zárlat. Ezzel szemben a franciák az utótőzsdén 33 pontot emeltek, az utótőzsdén a lej változott.

SP

A prágai Hagg Haggibor a Slávia szerepelt, köztük két első és három harmadik.

A bécsi Hakoah Hakoah a jövő szezonban szerepelteti első csapatát Duldig. Hátvédek: S. Fedezetek: Guttman, Csátársor: Molnár, Neufeld és Hess.

A göteborgi csapatban az angol sport London csapata Hágát Kopenhágtól 2:1 arányban legyőzte. Göteborgi csapatát Kopenhágtól 2:1 arányban legyőzte. Következő: 1. Göteborgi (Kopenhágtól 2:1 arányban), 2. Hága (Kopenhágtól 3:0 arányban), 3. Kopenhága (Kopenhágtól 3:0 arányban), 4. Lond (Kopenhágtól 1:0 arányban).

* Strandruhákat, gyönyörű kivitelben kapunk a Cluj, Calea Bani és felszerelésükben.

WIE MORGEN WIEN, II., TAB

naponta a cionista kongresszus jelölme, összefügg

kongresszus

ad ki. Az ujság első megjelenése

ünnepi tar

a zsidóság vezéreinek kongresszus-ünnepi kiadása az „Uj Kelet” kiadói összes kiadásol

Grün

pirok ellanyhulta k...
0.000 korona volt,
s árfolyamvesztés
Csak az Általános
1,025.000 koro-

xportilletékeket.
ama jelenti Buka-
um elrendelte az
etékek felfüggesz-
beszedett összegek

skivetései. A kro-
k mai és tegnapi
a következőket
t bórkereskedőre
ányi. Sándorra 41
Szele Mártonra
50 ezert, Székely
László és Társa
ogériára 11 ezert,
Farkas Ernő
de drogériára 22
ezert, az Atlan-
mke-drogériára 18
a 32.850 lejt.

Mures vegyszeti
ségben terpentint
mot.

piac

lnak a nyugati de-
avul a német márka.
berlini tőzsdén
az Uj Kelet tudósi-
árlatnál a legutóbbi
lt. Párisban ugy a
változatlanul 8'85,
a nyugati devizák
ekedett a forgalom
az előző napokhoz

a a mai zürichi tőz-
nál 33'50 volt, a
ank zuhanása termé-
árossan befolyásolja.
aval szemben a né-
tnál 28'50-re emel-
szelhető a zürichi
elhádeése a berlini
n hogy leszorította
i. A font sterling
s árfolyamot.
ozás, német márká-

ettek Kolozsvárt:
magyar koronát,
magyar koronát,
frankot,
frankot,
llárt,
írát,
met márkát,
rak koronát.
oronát
sterlinget.

17-én:
is 1145, London 905
Zürich 3425, Prág
20, Berlin 9 1/4
Napoleon 730-740
-190, török lira
-920, francia frank
5 1/2-36, lira 870-
ár 220-230, dollár
20-23, osztrák
korona 160-170

: Berlin 24-28 1/2
ondon 2639-2637
2470-2460, Prág
-6'50, Belgrád 61
5, Varsó 47-47
zett 81 1/2.
10, Newyork 1724
aga 5175, Bukares
Varsó -
60, London 1000000

Newyork 218000, Páris 12800, Zürich 38000, Bécs
312, Prága 6520, Budapest 2500, Amsterdam
85600, Brüsszel 10600.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfo-
lyamai: Napoleon 3330-3450, lej 44-48,
fontsterling 38920-40120, márka 490-570, olasz
lira 365-366, francia frank 496-516, szokol
265'00-267'00, svájci frank 1480-1520, oszt.
korona 1200-1300, dinár 9100-9500, dollár
8500-8800, lengyel márka 700-780.

A budapesti értéktőzsde zárata. Magyar Hitel
282.000, Osztrák Hitel 96500, Zabolai 72000, Rima
79000, Déli vasút 590000, Államvasút 287.000,
Kobó 300.000, Ganz-Danubius 7.000.000, Kőszén
1.025.000, Papír 27500, Slavonia 47000, Viktoria
112.000, Kereskedelmi Hitel 62.000, Kereskedelmi
Bank 455000, Baróti 7500, Urikány 570.000,
Lang 115.000, Lipták 16000, Schlick 73.000, Bras-
sói 280.000, Cukoripar 400.000, Klotild 73.000,
Temesi szesz 39.000, Beocsini 500.000, Salgó
328.000, Atlantika 40.000, Földhitel 195.000, Mü-
trágya 195.000, Olasz Bank 25000, Angol-Magyar
Bank 39000, Leszámitoló 49500, Cseh Bank
14600, Nova 111000. Kronberger fa 18200.

Tizenöt pontot javult a lej Párisban.
A lej a mai párisi zárlatnál 8'85-ről 9'00-re javult.
Ezzel szemben a francia frank Zürichben tovább
esett, az utótőzsdén 33'35-tel jegyezték. A zürichi
utótőzsdén a lej változatlanul 2'95.

SPORT

A prágai Haggibbor győzelme. A prágai
Haggibbor a Slávia uszóversenyén hat uszójával
szerepelt, köztük két nőuszóval. A versenyzők hat
első és három harmadik díjat vittek el.

A bécsi Hakoah új felállítására. A bécsi
Hakoah a jövő szezonban a következő játékosokat
szerepelteti első csapatában: Kapusok: Halpern és
Duldig. Háttvédek: Schener, Gold és Trummer.
Fedezetek: Guttman, Pollák, Kerz és Grünfeld.
Csatársor: Molnár, Häusler, Katz, Grünwald,
Neufeld és Hess.

A göteborgi labdarugójátékok. Göte-
borgban az angol sport csufos vereséget szenvedett.
London csapata Hágától 3:2, Göteborgtól 2:1,
Kopenhágtól 2:1 arányban kikapott. A döntőben
Göteborg csapata Kopenhággal 0:0 arányban
aldöntetlenül végzett. Így a végleges eredmény a
következő: 1. Göteborg 5 pont (2 győzelem egy
aldöntetlen). 2. Hága 4 pont (2 győzelem 1 vesz-
tett). 3. Kopenhága 3 pont (1 győzelem, 1 veszített,
1 döntetlen). 4. London - pont (3 vereség).

* Strandruhák, dresszek, cipők és sapkák
gyönyörű kivitelben kaphatók Sugar & Co, sport-
ruházában Cluj, Calea Victoriei 5. Téniszcipők-
ben és felszerelésekben nagy választék.

WIENER MORGENZEITUNG

WIEN, II., TABORSTRASSE 1-3.

naponta a cionista kongresszus alkalmával ter-
jedelmes, összefüggő, jegyzőkönyvszerű

kongresszus-ujságot

ad ki. Az ujság első száma augusztus hó 5-én
jelenik meg

ünnepi tartalommal

a zsidóság vezéreinek cikkeivel, hozzászólásai-
val. A kongresszus-ujságra előfizetést elfogad
az Uj Kelet kiadóhivatala. Előfizetési ára az
összes kiadásokra negyven lej

Grünwald

üvegcsiszoló és tükörgyár

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnék. Épületüvegészeti vállalat - Ujrafoncsorozás - Finntükrök

Oradea-Mare Strada Garlozy 18. szám

Férfi konfekció-szakmában reprezentáló első crót keres

Posztó-szakmából első crót azonnali belépésre keres

Neumann M. utóda
ruhatelepe Brassó

Comunitatea evrească din Alba-Iulia
135-1923.

Pályázat

Az albajuliai (gyulafehérvári) izr. hitközség egy f. évi szeptember 1-én betöltendő okl. zsidó tanítói állásra pályázatot hirdet.

A román nyelvben tökéletesen jártas, de a héber, magyar és német nyelvet is bíró pályázók folkéretnek, hogy a kort, családi állapotot, pedagógiai képzettséget és valláserkölcsi magaviseletet, valamint az eddigi működést igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényeiket folyó évi augusztus hó 10-ig küldjék be az alólt elnökséghez. Fizetés megegyezés szerint.

Alba-Iulia, 1923 jul. 15.

Ernster Géza jegyző Dr. Mandl Jakab iskasz. elnök

Exportját és importját

Románia, Magyarország, Ausztria és Németország között határidővel és legolcsóbb fix díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalata tudja lebonyolítani.
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.

HÁZAK Wien I, Rottenturmstrasse 27 Buda-
pest, VII, Rákóczi-ut 6, VII, Dohány-utca 3.
Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-
utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Duna-
part. Szolnok Madách-utca 1. Expoziturák:
Bruck, Hegyeshalom. oson, Biharkeresztas,
Békéscsaba, Curtici, Kötegyán, Biharpüspöki.

Fuvarlevél felülvizsgálati iroda
Speciális dunai forgalom!

Kenderzsineget, 1881

Zsák Zsineg

zsinórokat és hevedereket raktárról szállít
Bleier és Weisz
cég vezérképviselete:
Emanuil Salamon & Comp.
Cluj, Piata Mihai Viteazul 40 szám.

O-R-G-A

írógép a legtekélyesebb kivitelű román, magyar és német betűrendszerrel jutányos árban kaphatók:

EMIL BLAGA
CLUJ

Táblaüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű üvegárak nagyraktára

Péter és Schwarcz
Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34
1518
Legelőnyösebb beszerzési forrás

"TACÁMUL"

EZÜSTÁRUGYAR
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Avram Iancu
volt Petőfi-utca 3

Ezüstöt
a legmagasabb áron vesz!

Gyárt evőeszközöket, dísztárgyakat
csak viszonteladóknak

Telefon 4-82. Sürgőnycim: Tacámul Cluj

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

Fabre Line
FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Constanța-Newyork

közvetlen hajójáratok minden hónapban.
Átszállás nélkül. - Csak egy vízum (az amerikai) szükséges.
Augusztus 1-től rendes hajójáratok

Constanța-uaffa (Palesztina) és Marseille között.

Rendkívül kedvező feltételek. - Felvilágosításokat nyújt, prospektusokkal és hajójeggyel szolgál a

FABRE LINE S. A. R.
BUCUREȘTI, PASÁG, COMOEDIA

Legközelebb indulnak:
„Braga” augusztus 9-én
„Canada” szept. 8-án
Mindens hónap 8-án rendes hajójáratok.

Reclama 3013

Grünwald üvegcsiszoló és tükörgyár

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnék.

Épületüvegészeti vállalat - Ujrafoncsorozás - Finntükrök

Oradea-Mare
Strada Garlozy 18. szám

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jelleges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Fiatal, kereskedelmi iskolai végzettséggel rendelkező tisztviselő, teljes német és magyar, lehetőleg román nyelvismerettel, nagyobb erdélyi textilvállalathoz azonnali belépésre kerestetik. — Részletes ajánlatok fényképpel, az eddigi működés és fizetési igény megjelölésével „Textilvállalat” jellege alatt ezen lap kiadóhivatalába intézendők. 5873

**Kiseb
Wertheim-
szekrényt
keresünk
meg-
vétele**

Cim a kiadóban

Nagy Matild iparművész elvállalja tóraoltönyök, tórafüggönyök, diványpárnák estélyi ruhák és estélyi cipőknek, egyesületi zászlóknak, relikviáknak arannyal v. evellyemmel való műhímzését és tervezését Str. Tunarilor (Zápolya-u.) 17/a alatt. 5879

Kezdő irodai gyakorlatnokot vagy gyakorlatnokot keresünk Keren Kajemeth le Israel (Zsidó Nemzeti Alap) Erdélyrészi Irodája Cluj, Cal. Reg. Ferd. 48. 5880

Gyógy-
növényeket

kőrishogarat és anyarozsot vásárol a „HERBA” vállalat, Cluj, Strada N. Iorga 2. 1562

Elsőrangú faszenet nagyobb mennyiségben szállít Terner Jakab tűzifa és széntermelő, Zala. 5890

Jókarban levő írógépet keresünk, lehetőleg román klaviatúrával. 5891

Eladó házastelek, három szoba, két konyha. Szoba-konyha átadó. Str. Aron 3. 5899

**Kereskedelmi
és ipari
nyomtatványokat:**

körleveleket

cégekártyát

levélpapírost

számlát

legolcsóbb árban feltűnően elegáns kivitelben készíti a Kadima-nyomda Rt.

Szakképzett bőrkereskedő, ki románul, magyarul és németül beszél, a bocskorvágást érti, alkalmazást talál Herz Henrik bőrkereskedésében, Petroseni. 5892

Üvegkereskedő, aki egyszermind jó üvegező és képkereztető, román és német nyelvismerttel, azonnali belépésre jelentkezék Gál Béla üvegüzletébe, Déván. 5895

Gép- és gyorsíró gépeket. Cim a kiadóban. 5898

„Remington” írógép használható állapotban 6000 lejért eladó. Alkalmazható. Erdélyben lehet a kiadóhivatalban.

Vámvizsgálatnál a tegnapielőtti gyorsvonat elvitte fehéruemű, amerikai papírjaimat és tudóbetegségem elleni speciális gyógyszereket tartalmazó három csomagomat és felöltömet. Különösen súlyosan érintő gyógyszerem elvesztése. Jóérzésű embereket, kiknek esetleg tudomásuk volna csomagjaim felől, tudassák velem. A Cohn Tiglina (Bessarabia), Str. Dostoewsky 85. címre. Hálásan megköszönöm. 5910

Amerikai látható írású „Star” írógép eladó. — Megtekinthető Piata M. Viteazul 23. 5907

Uj emeletes ház Medgyesen, alkalmas lakási és gyári célokra, eladó. Beköltözés azonnal lehetséges. Cim a kiadóban. 5904

Ólomhamu körülbelül 150—200 kg jutányos áron eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Ügyes kifizetőt felvezet az Uj Kelet kiadóhivatala

Krébsz J.

bőrönd és sportcikk árúgyára

CLUJ

Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divátövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Lüszter saccó és mellények

Mosó ruhák

Tennisz nadrágok

Neumann M.

cégnél Cluj,

Piata Unirei 14. Tel. 431.

Villamostelepek

építést garancia mellett vállalja:

Zsigmond János

elektrotechnikai vállalat és mérnöki irodája

Cluj-Kolozsvár, Str. Vlahuța (volt Bolyai-u.)

Ujjonnan berendezett modern nagy gépjavitó-és tekerésműhely. Szakszerű javítások és átkezelések. Gyenge áramu és magas feszültségű berendezések. — Hálózatok tervezése és építése

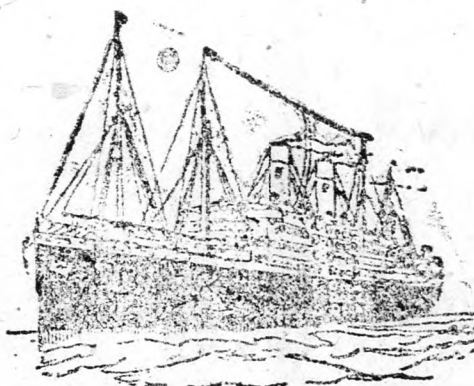
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentúli luxuszöszöskkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Értesítés:

A „KING ALEXANDER” luxuszöszös indul 1923 augusztus 4-én
A „CONSTANTINOPEL” luxuszöszös indul 1923 szeptember 4-én

Kajutok, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361

Sajovics és Lebovits lakókereskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernauți (volt Kajántói-ut) 1 szám

Fűrésztelepek figyelmébe!

Gyorsjáratu keretfűrészeket (Baker) 14-36"-ig
Hasító keretfűrészeket (Spaltgatter) és
Hasító szállagfűrészeket (Trenbandsägen)

és minden néven nevezendő
famegmunkáló gépet a világűrű :-:

„Framag Frankfurter Maschinenfabrik G. m. b. H. Gaggenau”

gyárból azonnal szállít a romániai vezérképviselő

Technica R.-T., Târgul-Murás

Sürgöncím: Technica
Telefonszám: 336

Telefon interurban: 2-13 ELSŐ Sürgöncím: Juvaere Cluj

ERDÉLYRÉSZI

ÉKSZERÁRUGYÁR

Cluj-Kolozsvár,
Cal. Regele Ferdinand (v. Wesselényi-u.) 19

Van szerencsénk t. vevőinket értesíteni, hogy gyár és iroda-helyiségeinket

Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-u.) 19 sz.

alatti saját telepünkre helyeztük át.

Kérjük nb. megbízásainkkal továbbra is felkeresni, melyeket most még fokozottabb pontossággal teljesítünk. Lloyd 607 1368

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Bar. L. Pop (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — Zs. N. Sz.

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek csak az érkezők. Kéziratokat nem adunk vissza

Cluj-Kolozsvár —

A romániai kérről, hogy az erdélyi átalakulásával egyidejűleg egy másik kiadó processzuson ment át átalakulás indító munkálatosak e két-ként kínálkozik a hasonlítás. A bánágot uralom enyhe kényteljesen elmagyarsó élet és iskolázás területe rohamos kivétel mint minden öntudás is a művelt közép-európai ezen a réven a legnagyobb uralkodó többségű tömegei több-állottak az új és irányzatnak. A népi arja maradt a földet üző dolgozó réteg és Fanglerék visszahoztak a magyarságba, a dolgozó százezrek lelkükben a népi érzésközvetítésnek elkezdi. Rendkívül folytatott Blaskovics vezére.

— Az óvatosa magyarsítás —, melynek eleinte nem akkor kezdtek a produkálni és szívesen gyarult, mert látták, szolgáltatban szabadkig. Sohasem kez „straini.” De amikor elmagyarsítása a 90-ben erőszakosabb magyar nyelvtudás nélküli hazafisága és kább lehült. Ez a ben terjedt és fokozalommal bíró embereket indíthatott vezetésű mozgalmat. Cíánk látta ennek uton békésen igyek 1904-ben figyelmét minisztert, hogy a magyar oktatást, oktatás sváb népetlítésa más, mint akenni, német iskolától nem hajlandó t. Innen a félreértések részével is, mely nem találni, hogy ez együtt faji öntudat fennmaradásának, pedig ez tény, melyet mindenki akar csalódní. Ez nem hanem benső megdött, az összeomló erővel kitört, azóta ellenkező nyomás a csökkönyösebbé váló igazságtalan elnyomás lelki kapcsolat a között, kik azelőtt A sváb nép német